

ТУРЦИЯ

—○○—

ВЪСТНИКЪ ЗА ИНТЕРЕСИТА НА НАРОДЪТЪ.

—○○—

ТУРЦИЯ излязува сѣка сѣбота. Годишната цѣна за въ имперіята по царската поща, е 4 бѣли мелидіета; важнѣ отъ имперіята, 5 бѣли мелидіета. Спомоществованіята трѣбува да сѣ годишни и предплатени. Писмата които са относитъ до редакціята са надписуватъ до Н. Геновича и П. Р. Славейкова. Външните настоятели отговарятъ за въстникътъ. Подписката за спомоществованіята става направо въ Цариградъ—Галата при издателити.

14 ОКТОМВРИЯ (ПО НОВИ СТИЛЪ)

—○○—

24 ДЖЕМАЗИ. П. АХИРЪ 1282 ОТЪ ЕГИПТА.

Какво станъ въпросътъ? живъ ли е? умръ ли? Що са тъй потап та го не е чутъ никакъ въ?

Таквизи питанія срѣщамъ тѣзъ дене въ писмата си отъ разни мѣста и разни лица, на които сми дължни и да отговоримъ. Но какъ да отговоримъ на това? Да кажемъ че въпросътъ умръ? не можемъ, защото не е умрълъ. Да кажемъ че е живъ и са намѣрва въ пълно здравіе нито лѣжитъ ни, нито истинноитъ ни, чакъ до тамъ да са простиратъ немогътъ. Ами каква му е работата ще нѣ попитатъ. Ний ще разгърнемъ предъ очитъ на нашитъ приятели послѣдната страница на неговата исторія и нека сѣки самъ като очевидецъ да разсѣди за неговото състояние.

Въ Цариградъ дѣто въпросътъ са роди най напредъ и са хранеше до нинѣ колкото да живѣе, като дойдохми сега пакъ, ний го намѣрхми се живо и здраво; защото останалитъ отъ холерата живи представители, ако и да бѣха погрѣбали нѣкого отъ другаритъ си, никакъвъ такъвъ почетъ нито бѣха помислили да сторятъ на това народно дѣло; но щомъ холерата стѣгна и ковчегътъ на здравіето са спрѣ върху седмѣтъхъ хѣлма на Цариградъ, ето и тѣ като гълъбицитъ пуснати отъ ковчегъ облѣтъха да видятъ на какво състояние са намѣрва и не са забавиха да са завърнатъ съ зеленото маслимено клонче да зарадватъ българскіятъ народъ съ нови благонадежни думи отъ страна на Н. В. Аали паша. (Вижъ Врѣме брой 1.)

Други бѣлегъ за живота на въпросътъ бѣше благородната постѣпка и мѣжественіятъ отговоръ на Н. Прѣосвященство новіятъ русенски владика Г-на Пансія който на принужденіята отъ патриарха, или да иде на епархіята си или да си даде оставката, отговорилъ съ забѣлжително твърдоушіе че нито оставката си можи да дади, нито на епархіята си можи да иди докль черквата не види да удовлетвори праведнитъ исканія на българскіятъ народъ. (Вижъ Врѣме брой . .)

Вънъ отъ Цариградъ дѣто нѣкои бѣха зели да мислятъ че въпросътъ, ако и да не е умрълъ а то е замрътвълъ, ний го виждами че са намира твърдѣ добръ въ здравіето си и оживѣва даже по онѣзи страни дѣто до сега го нѣмаше никакъ. Това показва заѣла честь не добръ обмисленната постѣпка на Видиніитъ. (Вижъ Турція брой 6.)

Постѣпката на Н. Прѣосвященство русенскіятъ владика въ Цариградъ, и тѣзи на нашитъ съотечественици въ Видинъ сѣ два нови протеста отъ българска страна противу своеволіето и ожесточеніето на Великата

Черкова, както и два нови фактове за животътъ и развитіето на въпросътъ. Животътъ и доброто състояние на въпросътъ са показваше още и въ това дѣто бѣше подѣйствувалъ той на върхъ грѣцката патриаршія и бѣше нѣ принудилъ да са рѣши и безъ мирянитъ Гърци да удовлетвори съ възможни устѣпки българскитъ исканія. (Вижъ Врѣме брой 7.)

Но всрѣдъ таквизи добри признаци на животътъ и на доброто здравіе на черковніятъ ни въпросъ внезапно и нечаянно го удари холерата, че и холера както са види не е, ами ще бѣди смъртоносната онѣзи сибирска чума която пролѣтеетъ измори толкови свѣтъ въ онѣзи сѣверни стрази. Зараженіето на въпросътъ отъ тѣзи смъртоносна болѣсть стана чрезъ Г-на Бурмова знаменитіятъ кievски богословъ, извѣстніятъ редакторъ на нѣколко изморени български журнали и притѣжателъ днесъ на врѣмето.

Негова милость, като прѣскочи прѣзъ карантината на общенародното мнѣніе зарази цѣвѣтциятъ отъ кѣмъ здравіе злочестъ въпросъ съ ядѣтъ на своитъ нови отровни мисли и сега е трудно за насъ да прѣд-кажемъ ако ще оживѣе той или не.

Г-нъ Бурмовъ, не знаемъ по слѣдствие на какви нови съображенія, като полага че не е добро за насъ и не ни понася да имамъ тѣзи черковни правдини които иматъ Гърцитъ, и велѣдствие на какви побужденія, като са отказва днесъ отъ сичкитъ филиппики които е противъ властѣта на грѣцката патриаршія до нинѣ съчинилъ и изговорилъ, провиква са съ ново възвание кѣмъ българскіятъ народъ: „Братія Българи, вика той, наводіте глави, падайте на колѣнѣ да искаете прошка за грѣховетъ които сми сторили до сега като сми онеправдали, обидѣли и оскорбили тѣзи наши завѣтни благоделатели и засвидѣтелствовани благодѣтели — Гърцитъ! Цалувайте и рацѣтъ и краката на грѣцкіятъ патриархъ, отъ когото ний сми получавали и за напредъ има да получавами сяко добро и полезно, за насъ, за нашитъ народенъ и духовенъ животъ! Стойте, какво ще правите ви? Не дѣйте ручка грѣцката патриаршія (?); защото не можите не ви, но и други по сили отъ васъ да нѣ ручнатъ (!); Защото ако нѣ ручните нѣма да стани добръ съсъ васъ (!), ще ва затисни подъ развалнитъ си. Оставѣте нѣ тѣй да ва натиска, не понася за васъ да са освободите исподъ тѣзи тяжесть, добро е за васъ да сте всѣкога подъ чуждо духовно иго, и да ви тежи, тѣрпѣте додѣ има душа у васъ; ви ще издѣхните и тогазъ тегилата ви ще

са свѣршатъ, нѣма вече да ви тежи, нѣма да осѣщате вече мѣкитъ отъ нейното давление.“ Ето краткото начертаніе на новитъ мисли на Г-на Бурмова.

„Братія Българи!“ ще са провикнемъ и ний „разбирате ли какъвъ смисълъ за бѣдущето лежи въ тѣзи умилителни увѣщанія на Г-на Бурмова? Ний ви казахми за косто нѣ питахте, кажѣте ни и ви сега за косто ви питаме: готови ли сте да послушате свѣтитѣ на Г-на Б-ова или ще проводите и него и свѣтитѣ му по бѣснитъ врани?

Европейскитъ вѣстници уцѣняватъ съсъ правда успѣхътъ когото отоманската имперія направи, било въ финанцити, било въ цивилизаціята. Помежду другити ний ще посочимъ на читателити си Морнингъ Постъ. Тоя вѣстникъ като хортува за отоманското правителство, казува чи отъ въскачваніето върху тронътъ на Абдулъ-Азиза, то направи голѣми успѣхи въ финанцити си. Приходити които бѣха десетъ милиона стерлини възлязаха на четирнайсетъ милиона. Това улѣхшеніе въ финанцити трѣбува да са отдаде на доброто управление.

Тія израженія въ органътъ на лордъ Палмерстона правятъ голѣмъ почетъ на патриотизмътъ на ТТ. ВВ. Фуадъ-паша и Аали-паша. При сичко това, ний неможимъ отъ да не прѣпознаимъ чи има още много работи да са вършатъ; помежду другити да са тури една строга нарѣдба въ събираніето на данѣцити като са усвои европейската система и да са прѣобърнатъ вакуфити въ граждански мюлкови. Тоя послѣдніятъ въпросъ са разискува сега. Нѣ той трѣбува да са тури въ дѣйствие неизбежно тѣй сѣщо както и първитъ. Съсъ тоя начинъ имперіята ще има потребити сѣдства за вътрѣшнитъ си прѣобразованія, и не ще има веки нужда да прибѣгнѣва до приврѣжени заѣми разорителни и за нейното благосъстояние и за благосъстояніето на подданицитъ ѣ.

Въ едно прѣпорѣчвано писмо, редакторътъ на Врѣмето мѣчп сѣ да подтвърди новото си върху въпросътъ мнѣніе и да са посочи чи има послѣдователи. Клетникътъ, лѣжи са, като сѣки неопитенъ, че хората са тодѣкъ глупави, щото нѣма да угадатъ пластографията му.

Не е мѣчно да са докажи че е единъ масторѣтъ, и че отъ една рѣчка сѣ излѣзли и прѣпорѣчваното писмо и непрѣпорѣченитъ статии въ стѣлловетъ на Врѣмето. Самото даже шапнамаджійско оправданіе на

писмописецът за оглажданието на явникът (?) може да послужи за улчнение на гузнотата и нечистосовестността на това се единият масторъ, ама ний няма да са призираме на тѣзи дребни работи, ний ще вземемъ работата споредъ ценіето на Г-на редактора: да считаме туй писмо като отъ друга рѣка и отъ друга глава излѣзло и ще му сторимъ хатѣрътъ и нему да разискаме и нѣговитѣ мисли и прѣдложения въ идущитѣ брой наедно съ разисканіето което ще направимъ върху мислитѣ на самиятъ редакторъ.

Сега, това само има да забѣлжимъ на негова милость Г-нъ Скришка, който е писалъ това писмо и не смѣе да си убади името, че съдържаніето на писмото му никакъ не го прѣпорѣчва за такъвъ какъвто са домогва да са покаже той—сирѣчь челоуѣкъ мислящъ и вѣщъ въ работата за която са вема да говори.

Господство му, вижда са, чи не само не му прилѣга да говори и да пише по български, но и да мисли по български не умѣе и нищо отъ българскитѣ работи не отбира. Ще пише по български и дошелъ да са моли на редактора да му оглади явникътъ, но дали по напредъ не е ходилъ той нѣкъдѣ да приндосатъ мислитѣ за българскитѣ въпросъ? Твърдѣ вѣроятно ни са вижда това, защото го слушаеме че говори за българскитѣ работи като челоуѣкъ който е билъ до сега въ гората, и не внае какво са е вършило и осѣжда че до сега не са вършило нищо а прѣдлага да са върши сега това истото което са е вършило до нинѣ. Сичко кето казва той да стане не е ли ставало? не са ли събираха и не са събиратъ и днесъ и духовни и мирани да разискватъ върху този прѣдметъ? и кой кому е запрѣтилъ да не искава мнѣніето си свободно и безпристрастно? И като че не са съ разисквали работитѣ чрезъ печатътъ, кой е кривъ на това? не бѣше ли печатътъ въ рѣцѣтъ на истиятъ този редакторъ? не му ли са плащаше отъ народътъ за това? Или кой въспрѣ мислящитѣ Българи отъ да зематъ участіе въ тѣзи разисканія? Редакторътъ на Врѣмето тогазъ р-ръ на Свѣтъника не само не изпълняше длъжноститѣ си совѣстно, но и съ крутиятъ си нѣравъ отсоголяваше отъ печатътъ сѣкиго едного отъ нашитѣ учени който би ималъ да каже нѣщо. И сега иска да натовари своитѣ грѣхове на други, че не му давали да каже нѣщо друго, освѣтъ това което аресвало само на нѣкои, ще каже че Господството му е билъ продаденъ на нѣкои и казватъ само това което ще имъ угоди а не което е истинно. Но кой може да са поручи че и сега Негова милость не прави сѣщото? И наистинѣ на какво друго може да отдаде челоуѣкъ това внезапно промененіе на мислитѣ у тѣзи хора.

Кое ги накара да фърлятъ щитовитѣ си и да прибѣгнатъ въ други лагеръ? Съ какво оправдатъ тѣ това свое гнусно и прѣдателско певедѣніе? Съ туй ли че петъ години сѣ минали и нищо не са свършило? Малодушни! Че тука има частни давин които са протакатъ повече отъ 20 години, а таквазъ една давин, между два най голѣми народа въ имперіята, която са касае и до политиката на Държавата искатъ да са свърши тѣй за два дни? И какво отъ това ако давинта са продължава и съврѣменно съ нея и ний за-

врѣвами и окръпнувама? Но не. Тѣхна милость, искатъ да сирѣмъ борбата, да положимъ орѣжіе и да поклонимъ глава на нашитѣ неприатели. Защо? Защото така било по лесно. Но дали което по лесно става, то е и по спасително? Работата на нашитѣ фърлицитѣ поборници не е подруга отъ оная на Дѣда бая, който фалилъ черната боя че е хасъ защото лесно ставала и той знаалъ да нѣ прави. Добри поборници наистинѣ!

СРЪБСКИТИ ВѢСТНИЦИ.

Сръбскитѣ вѣстници бѣха кестисали до нѣкое си врѣме да пишатъ сръбцу царското правителство. Сега тѣ застанаха пакъ вѣхтата си система. Нѣкои Сърби розмврници отъ Босна и Херцеговина са прозваха често въ Видоуъ Данъ, сръбцу управленіето на Османъ-паша. Нѣ Видоуъ-Данъ умрѣ. Богъ да го прости! Сега тѣ Сърби са отправятъ на Свѣтъовидъ, на Сърбобранъ, на Напредокъ и какво пишатъ? подобно на Куріе д'Орія и който не помѣстова нищо друго освѣтъ това което отговаря на страститѣ му и на каприцити му, сръбскитѣ вѣстници не каратъ кореспондентитѣ си да имъ пишатъ друго освѣтъ това кето отговаря на тѣхната политика. Чудно нѣщо нанстина! и какво пишатъ тѣ дѣйствително? пишатъ чи Османъ-паша, управителъ на босненскитѣ Вилаетъ затворилъ нѣкои училища: чи злоупотрѣбленіята са умножавали отъ день на день.

Нѣ защо това и какъ? не казуважъ.

Ний ще кажемъ обаче че споредъ подрѣбноститѣ които прѣйхми отъ тѣя мѣста, сичко е лѣжа. Злоупотрѣбленіята сѣ прѣстанали отъ нѣколко врѣме. Нити едно училище нна затворено. Личната свобода и свободата на съвѣстѣта са изпълнява съсъ най голѣма строгота по тѣя мѣста, благодареніе на просвѣтливитѣ мисли на Османъ-паша.

Нѣ за да са туря край на тѣя страсти и каприционални кореспонденци на сръбскитѣ вѣстници, най доброто сръдство което Османъ-паша трѣбува де земѣ и да забрани енергически вхождѣ на тѣя революционални вѣстници. Населѣніята трѣбува да са радуватъ съсъ голѣма тишина и най много сега когато важни прѣобразованія ще трѣбува да са увѣдатъ въ сичкитѣ клонови на управленіето. Ний мислимъ че тогава тѣя вѣстници ще си зематъ мѣркитѣ когато пишатъ, и ще фанжѣ да пишатъ по скромно както вѣстникъ Европа, който, като са бѣше забранилъ въ Франція по причина на враждебнитѣ ѣ членови, съсъ голѣма молба сполучи да земе дозволеніе да са раздава пакъ съсъ условіе че не ще съдържана никоги докрителни членови.

Това е едно добро сръдство за вѣстницитѣ управлени съсъ каприци и страсти. То трѣбува да са турѣ въ дѣйствіе.

Врѣмето стори най подиръ хатѣрътъ на Турція да ѣ отговори защо било публикувало за тръгнуваніето на русскитѣ диконѣ Акакія отъ Цариградъ. Причината била че на редакторътъ, който да е, като му са плати нѣма резонъ да са откаже отъ едно извѣстиваніе, което би са поискало по частни нѣкои причини на пѣтнитѣ.

Добро и сѣ, и тѣзи до толкози прости нѣща сѣ извѣстни на редакціята на Турція, но има друго едно нѣщо което не е твърдѣ просто и за него питами да го научимъ ний. Вѣроятно редакторътъ на Врѣмето като му са извѣстни толкозъ високи нѣща, безъ друго ще му е извѣстна и тѣзи частна причина, която е накарала единъ русскі диконъ да извѣсти тръгнуваніето си за Русія въ единъ български вѣстникъ. Ако Акакія е ималъ частна

причина да извѣсти за тръгнуваніето си, защо да са не отнесе до други повече распростра- нени и официални журнали, ама до единъ вчерашенъ български вѣстникъ? Ще каже че неговото тръгнуваніе ще да има нѣщо да интересува ния частно само читателитѣ на този вѣстникъ, или общо сичкіятъ български народъ; но това е клевета върхъ народа, която ний енергически отблъснуваме. И тѣй тръгнуваніето на русскитѣ диконѣ е било интересно само за редакторътъ на Врѣмето, и той не пропустилъ да не извѣсти таквозъ едно важно за интереситѣ му тръгнуваніе.

Като искава едно таквозъ замѣчательно тѣпоуміе (да прощавате, остроуміе щѣхъ да кажа) въ отвѣтътѣ си редакторътъ на Врѣмето, гледа да замѣрви сѣко по нататакъ разискваніе върху тѣзъ работа и бърза да ни шашардиса ужъ съсъ по серіозни нѣща. Господство му са приструва че неотбира за кон моралини ужъ а дѣйствително безисслени и лѣжливи сенценци е принаската, ама иска да даде на думитѣ по обширенъ смисълъ като да може да извлече отъ него обвиненіе противъ насъ. Шашкаржко адвокатство е и това.

Осѣдително още било, по мнѣніето на Г-на редактора да са мѣси сѣки единъ Българинъ въ дѣлата на българскитѣ православенъ народъ, и да пише като православенъ. Защо? Защото нѣма свѣтъ вече за тогози когото възнама той да са е отцѣпилъ отъ него. Да ли Г-нъ редакторътъ на Врѣмето е носилъ мнѣнето съшодата или е държалъ свѣщѣта на нопѣтъ когато сѣ нѣ прѣкрѣцавали да станемъ католици? Развѣ и лѣжитѣ сѣ доказателство? Но и да положимъ че е тѣй, отъ дѣ излича той това правило че не трѣба да пишемъ за народа си, или е зель монополъ само той да пише за Българитѣ православни и не? Ако пишмѣ криво нека ни отговори, а не тѣй съсъ сухи и безумѣстни изобличенія да нѣ товари по кѣфѣтъ си. Не са виждало добръ на православиѣтъ нашъ събратъ да говоримъ добро за папата (кога?) и за католическото духовенство; той иска бекимъ като сми православни и токо да виками, да хулимъ и да не казвами освѣтъ зло за папата, за католическото духовенство и за сичкіи католический миръ и сички тѣзи които не сѣ православни да ги мразимъ и да ги не навиважиамъ, като най ничтожни и непотрѣбни хора. На' вкусъ, на' умъ не страненъ. На' православіе исклучително. И на истинѣ ний не сѣи послѣдователитѣ на това Отентотско православіе.

ПРИТЕЛСКА КОРЕСПОНДЕНЦИЯ. (1) (ПИСМО ВТОРО.)

Пріятелю,

Не може да са рѣче, че нѣма между нашитѣ учители хора съ добри намѣренія, хора, дѣто да искатъ доброто на ученицѣтъ си. Азъ знаа мнозина дѣто са готови да направятъ сичко за напредѣта на ученицѣтъ си. При се това тѣ сами са съгласяватъ, че малко сѣ полезни.

И разбира са, защо е тѣй. Нашитѣ учители и добритѣ и лошитѣ, и въ взаимнитѣ училища и въ по горнитѣ сѣ натрупани до учитѣ съ работѣ. Сѣки отъ тѣзъ нма по нѣколко класса и на сѣки классъ прѣдава по нѣколко урока сѣки день. При таквазъ работѣ може ли учителя да мисли за приготвие на урокъ, за добросвѣстно и пѣлно занимаване на ученицѣтъ? Очевидно не: за да приготи единъ урокъ, както трѣба, на учителѣ е нужно много врѣме, за нашитѣ школи нѣка рѣчемъ единъ день: ама пита пыта са, учителя имали това врѣме? Освѣтъ тол урокъ, който ще готви, има още нѣколко контс тоже искатъ приготвѣне; не стига това, на учителѣтъ лежатъ и

Друга обязанност — да управлява децата в училището и до стон цял ден надъ тях. Съгласи сега научителните искания на училището с това, що може да направи учителя, и вадя следствия.

По неволѣ учителя са обръща на шарлатанство, който прѣкарва времето каквото може.

При таковото положение на учителя най-много са уцѣла потребителите за добри учебници. Като нѣма време самси да са труди надъ съставянето и разработването на уроците, той ще гледа баремъ това да обясни, що е въ учебника и по тоя начинъ ще направи едно добро нѣщо.

Ето ти, приятелю, моето мнѣние за сегашното състояние на нашитѣ училища. Споредъ мене, това състояние е до край неудовлетворително и изисква отъ това, измѣняване. Въ първото си писмо говорихъ за измѣняването на школскитѣ програми и казахъ, че трѣба да неспиримъ отъ школитѣ свои прѣдмети, що нѣма приложение въ живота и що не е основанъ на непрѣложнитѣ закони на природата. Дори и правоучението трѣба да измѣни своитѣ основания и да са опрѣтнѣли на физиологията и на другитѣ естествени науки. Тука ще забѣлѣжъ, какво трѣба да са направя и въ другитѣ дѣла области на нашата учебна дѣятелност. Добрѣ ще е да са поканятъ нашитѣ учители, които сѣ были въ Европѣ и сѣ видѣли тамъ богатствата на учебнитѣ литературѣ, да избиратъ отъ това богатство най-новитѣ и най-хубавитѣ учебници, по положителнитѣ науки, и да ги прѣведатъ на български. Нѣ за да не истеглятъ зараръ отъ труда ни, учителитѣ-прѣводчи трѣба да са обезпечатъ отъ общинитѣ съ общинѣ да имъ са введатъ учебницитѣ въ сѣчнитѣ школи, ако бы да отговорятъ на научитѣ и педагогическитѣ искания. Нѣ имаме нуждъ отъ сѣкаквы учебни книги: отъ книги за първоначално обучение въ прочитане до учебници за най-горнитѣ класове, каквито има въ градскитѣ ни училища. Кагато добийми учебници по Географію по Естественихъ исторію, по ботаника, по Алгебра, Геометрію, Физикѣ, и по другитѣ нужни и положителни прѣдмети, тогава ще имаме пълно право да искаме напредѣкъ въ училищата и възможност да отличимъ трудолюбивитѣ и добродетелнитѣ учители отъ лѣнливитѣ шарлатани.

Това за учебницитѣ. Колкото до учителитѣ, тѣ трѣба да са приканятъ да бѣдатъ по добросъвестни и да не гледатъ салъ да са минаватъ годинитѣ и да зематъ пари, а да работватъ повечко надъ умоветѣ на ученицитѣ си и надъ своитѣ. Тѣ не трѣба да мислятъ, че като сѣ са учили до нѣждѣ, вече нѣма какво да учатъ; напротивъ, тѣ въ школитѣ нищо не са научили, и за тона трѣба сега да са учатъ. Какви нови знания, какви методи са разработватъ въ Европѣ! Тѣзи работи толкова ли са маловажни за учителитѣ ни, дѣто тѣ не щатъ да ги знаятъ?

Добросъвестни учители, които пълно съзнава високото си назначение, трѣба съ неуморно внимание да слѣдѣа подиръ сичко що става за улущение на прѣподавателскитѣ способности и средства, подиръ сичко що дава истински знания за човѣка и за сичко на свѣта, за дн го прилага въ занятіята си. А днесъ сѣкашъ ставатъ откритія въ науката и улущения въ възпитанието!

Послѣ, учителитѣ трѣба да иматъ по при сърце общественитѣ интереси и доброто на ученицитѣ си. Таквоязъ настроене ще ги направи по малко самолюбиви и своекорисни — нѣщо твърдѣ желателно между учителитѣ. Когато тѣ любятъ повечко бѣдущето на своитѣ ученици, тогава тѣ ще са съзаватъ, че сами малко могатъ направи за това бѣдущее, а трѣ-

ба да иматъ помощници. Бѣдущето, напримѣръ, иска много знания, които единъ учителъ не знамъ какъ да е не може да даде, или ако са наемни да ги даде, ще ги даде не както трѣба. Учител-доброежелателъ помни това и не безъ удовлетвѣние раздѣля тоя трудъ съ други хора. Искамъ да кажа, такъвъ учителъ самси ще поиска други да направятъ това, което самси не може да направи. Той ще са старай какъ да е възпитанието да е по пълно, и като вижда, че за тона са искатъ още хора, а общинскитѣ средства сѣ малки, мѣка са да добыятъ какъ да е нужнитѣ средства. Онъ самъ прави по жертвования за общото добро.

Ако истѣкувамъ тѣзи околности слова на простъ языкъ, тѣ ще кажатъ: учителитѣ трѣба да пожелѣватъ общинитѣ и да не искатъ голѣми заплати, каквото общинскитѣ средства да стигнатъ за повече учители, които, колкото са повече толкова по хубаво, защото учителскія трудъ са раздѣля между много хора и по тоя начинъ явява са възможностъ тоя трудъ да стане по производителенъ. Тамъ, дѣто сега има трима учители и на тѣхъ отплатъ 30 х. гр. като са направя съ малка економія и самоотвержение отъ странѣ на учителитѣ, тамъ съ съжитѣ пари са обдѣржватъ 4 учители. Освѣнъ ползата на общинитѣ, това го иска и естивията на нашия животъ.

Послѣдната мисль порекомандува на своитѣ съграждани, дано баремъ тѣ са възползуватъ отъ нея. Тулчанци не са разбиратъ: тѣ намиратъ за по добро да дадатъ на единъ даскалъ 15—18 хил. гр. че да е единъ, нежели да ги раздѣлятъ на двѣ и да иматъ двама по-хубави даскалы.

На свършване, азъ считамъ нужно да ти помоля да не обръщашъ внимание на формитѣ на писмата ми, на които ве придавамъ никаква важностъ. Ако ми правитѣ замечания, прави ги на мислитѣ, а не на словата и фразитѣ; иначе нѣма и да ги четъ. — Хавезовъ.

КОРЕСПОНДЕНЦИИ НА ТУРЦИЯ.

СИЛИСТРА 25 Септември. — Всички народи, цяло човѣчество по лѣва-лѣва влизатъ въ пѣтитѣ на образованіето, постигнаха да кажатъ че изучението е единственитѣ источникъ на човѣшкото благополучіе; епохата на сегашното имъ умствено развитіе сравнена съ напредѣжътъ, вижда се много по отлична; та че гледашъ и най-дивитѣ да са окупитватъ туку само нѣ Българитѣ успяваме като какъ на брѣзѣ и безъ почивка гонимъ боситѣ да му земимъ царвулитѣ, силмисл, правимъ, хвалмисл, та че кога погледнешъ нищо не сме направили, само у насъ останѣхъ да иматъ влияние интересати чорбаджии, които и милостивото правителство упозна и направи; само у насъ могатъ да живѣятъ готовановци, грабители владѣици и святотатци; само ние поддържаме ветхитѣ предрасѣдки и раждаемъ обичай, во време кога правителството са е наело съ единъ неопианѣн дѣятелност да ги отбутне и да ни направи щастливи и благополучни. Това добро и милостиво правителство ни дало пълна воля за да си избирами достойни първенци и началници; нѣ ние не знаемъ да са ползуваме отъ тѣзи добрини, ние са излѣгваме на убѣжденията на най-пристрастни, на най-лошитѣ лица и са прѣдаваме самички на възлещитѣ ноктиѣ, които като са заглѣбятъ въ кожата ни, вѣчно не можемъ отъ послѣ да са избавимъ.

Като говоря частно за Силистра, ако и да са изразявамъ общо, мисль че не грѣшъ; защото гледами почти на всѣкъ така върѣжъ работитѣ, на всѣкъ дремъко отиваме и, послушни на чорбаджии нѣкои умразни човѣконенавистници, нито училищата ни са

училища, нито пакъ нѣкое добро за народа е станѣло: като имаме училища се като и нато и напредѣжътъ, задоволяваме се че можимъ много нѣщо да са научимъ: да прочитамъ и да записваме!

Та какво добро има да очакваме кога гледаме че почти на свѣтътъ туъ ужъ по първитѣ ни хора намѣсто да бѣдатъ примѣръ на другитѣ за общото добро, тѣ даватъ поводъ и ставатъ причина за хиляди нещастія? Отъ такъвъ добри хора не е лишентъ и нашитѣ градъ Силистра: Дрѣстѣръ, това всѣкогашино българско обиталище, нѣкога толкова прочуто, сега до скоро почти бѣше нагубено: отъ жителитѣ му по главната народностъ българска, като е била сѣкога повѣрена на чорбаджии нѣкои неприятели и другаре фанариотски, нито са чуеше нито бѣше живѣа. Българскитѣ языкъ бѣше замѣстенъ съ влашкия, ако и да са имали училища, днесъ не може са намѣри ни единъ момъкъ, който да знае да си записе името по български. Чорбаджията имъ ги залѣгвалъ до сега съ църкви, съ млади гласовити пѣвци, които му называтъ великолѣпното, а за училища българско нѣматъ грѣжъ; защото едно грѣцко имадо готово отворено, въ което са лѣли за Силистра бѣдѣщи еллански жители.

При всички тѣзи нещастія и при толкова нечувствителностъ, днесъ гледашъ че дошло въ съзнание и си са отбритѣ Българитѣ въ Силистра, пожертвования непожѣлиха, училището си отвориша, учители си дведоха и до тамъ сѣ достигнали, щото ако ги сравнимъ съ другитѣ народности, можемъ ги намѣри много по добри; а особито съ надутитѣ Гръко-гагаузи, които бѣхъ сѣ наели да гърчатъ Българитѣ се съ толкова радостъ като че ги обръщахъ отъ прежното имъ идолопоклонство въ християнство!

Нѣ това отъ което са плачатъ комай на свѣтътъ онова отъ което теглятъ и по другитѣ мѣста отъ него пѣшатъ и нашитѣ новоначални Българе въ Силистра. То е чорбаджилѣка, онова грозно име което всѣкому е омръзнало! Имаме и ние тука единъ чорбаджия хемъ не такъвъ нѣкои отъ проститѣ чорбаджии, а ми отъ коренъ чорбаджия, който самъ си са и чорбаджи-заде нарича; защото и прѣдѣдитѣ му биле чорбаджии та и той па и потомството му ще бѣде! Много чудно нѣщо дѣто са е увѣрилъ на това безъ да прѣсметне че отъ смокина репей става, казва пословицата. Та че да кажемъ, нѣма му е честитѣ чорбаджилѣкѣтъ: нѣ така ли сѣ дешинитѣ усули, така ли е желанието на правителството? Да противоречи на всѣко общеполезно добро, да противодѣйствува, да тегли тарафи и да разстрѣлява онова, което гражданитѣ сѣ добили съ голѣми трудове; да обезправдава правитѣ, да убѣждава управителитѣ ни съ лѣжливѣ сѣдѣтелства, да прѣпятствува на всѣко нѣщо и кога са случи да потребѣа за да помогне за нѣщо на гражданетѣ прѣдъ правителството, а той да са отказва по причина че не го позовавали за прѣдѣнъ чорбаджия! И когато исплѣта нѣкоя примка за Българитѣ, ако си не излѣжѣтъ и му са обадѣтъ, той прибѣгва при фанариотскитѣ обичай, до голѣмитѣ думи. Искѣ да са каже народенъ, а когато доди редъ да спомогне денежно, той казва че не дава за празни работѣ пари и че толкова намразилъ Българитѣ, щото не ще въче и да е Българинъ! Аслѣ нѣма и кой да върѣва че е Българинъ ако би и да са въне; нито пакъ отъ челядѣта му има нѣщо българско да излѣзе. Помислѣти какви Българи икакви народни хора ще излѣзатъ отъ тѣзи синове на които родителитѣ иматъ за похвала да казватъ: бенимъ цоузумъ деликамдиръ; урумъ школюсуна вередженъ. — Пакъ ще ви пиша.

ИНГЛИТЕРА.

Въ Лондра духовити сѣ още разбъркани отъ откритіето на сѣзакіятъ въ Ирландіа. Сичкити очи сѣ обрънати къмъ тая земя. Инглишкото правителство слѣдува съ строгостъ заприаніята. До сега едно голѣмо число човѣци сѣ турени въ хапусъ. Въ това число са намирътъ и нѣколко гаетаджіи които бѣше ушъ подклаждали това сѣзакіятъ.

Нѣкои вѣстници казуватъ чи инглишкото правителство не ще излѣзе на глава съсъ това сѣзакіятъ, защото то са съставя отъ сичкити Ирландеви. Ако кабинетътъ на Сень-Жамъ иска да тури въ хапусъ сичкити, то друга работа. Ирландевити са бѣдни. Тѣ искатъ права които да могатъ да ги направятъ честити. Правителството на царицата Викторія отказувала до сега систематически тия права. И ако не познай ползата която можѣ да излѣзе отъ даването на тия права, нѣй трѣбува да са наядавами, притуря единъ вѣстникъ на голѣми приключенія въ Инглитера.

Царуваніето на деспотизмътъ мина.

Лордъ Мюнсъ, британскіятъ посланикъ, тръгналъ веки отъ Лондра за Цариградъ. Той миналъ презъ Паришъ и са видѣлъ съсъ Дрюена Делюй, министръ на външнитъ работи; той са разговори съсъ нѣго за скромната политика която трѣбува да са държи въ источнитъ работи.

Н. П. А'ариѣи-бей, първи драгоманинъ на царскіятъ диванъ, придруженъ отъ първѣятъ терджоманинъ на инглишкото посолство отиди за Чанакъ-Кале да посрѣшни лордъ Мюнса.

РУСИЯ.

Въ Русіа нѣма нищо ново.

Хоротува са само чи князь Горчаковъ отправилъ тия дни една нота до посланикътъ въ Лондра чрезъ която каніалъ тоя послѣдніятъ да извести на контъ Руссела, чи сега скоро ще му отправи една мазбата върху положеніето на Романіи и чрезъ която ще осжди постѣпнитъ на Куза-бей.

Научавами са чи Великіятъ Вазиръ отправилъ една нота до Куза-бей. Тя била съчинена, казува Ли н т е р н а с і о н а л ъ, съсъ толкъ съ силни думи щото сичкити посланици съсъ исклученіе на Сиръ Булвера, са биле въспротивили за испровожданіето ѣ, нѣ, насърченъ отъ инглишкитъ посланикъ, Фуадъ-паша я испроводилъ.

Отъ своя страна Куза-бей испроводилъ и той една друга нота до чуждити сили. Въ тая нота той обявявалъ чи послѣднитъ приключенія биле станали отъ скришнитъ агенти на Високата Порта. Нѣ това е една гнусна лжа.

ПАПСКИ ВЛАДѢНІЯ.

Новинити които прѣйхми отъ Римъ сѣ благоприятни. Пій IX са радува съсъ добро здравіе. Г-нъ Богжіо който са испроводилъ отъ страна на италианското правителство до Свѣтіятъ Отецъ за свършуваніето на прѣговорити които Г-нъ Вежеціо бѣше подкачилъ преди нѣколко врѣме, пристигналъ въ Римъ. Той са прѣлѣзъ добръ отъ Папата заедно съсъ жената си.

Консисторіята за която хортувахми въ единъ отъ послѣднитъ си бройови, трѣбува да са с отворила на 25 Септемвріа. Нѣмами поарабности още. Хората учякуватъ съсъ нетрпение обнародваніето на словото което Пій IX

приказалъ въ консисторіята. Французкото правителство и испанското бѣха молили Папата предъ нѣколко врѣме да кажи нищо и за прѣговорити на Г-на Вежеціо и да потвърди благоприятнитъ релігиозни расположенія на Викторя Емануила, царъ на Италіанцити. Нѣ никой незнай още ако Свѣтіятъ Отецъ е зель въ уваженіе тоя благороденъ съветъ.

МОЛДО-ВЛАХІЯ.

Накъ отвлѣкоха кривити дърва Българити заради Гръцити. Преди нѣколко врѣме нѣй бѣхми хортували за бунтътъ въ Сѣдиненити княжества, и бѣхми казали чи тоя бунтъ бѣше избухналъ отъ лошото управленіе на Куза-бей. Нѣкои европейски вѣстници помежду които са намира и "Журналъ де Деба", потвърдиха има двѣ недѣли чи бунтътъ не билъ станалъ тѣи, ами по подбужданіето на Българити и на Гръцити "православни". Нѣма нищо друго смѣшно колкото да слушамъ едно го човѣка да ти говори за работи отъ които нѣма никакво понятіе и най много одного гаетаджіа. Тѣи можамъ да кажимъ за Журналъ де Деба. Той казува чи православни бѣше тия дѣто направили тоя бунтъ безъ да разбира чи и самити Влахи сѣ отъ православно вѣроисповѣданіе. Нѣй знаими чи Гръцити сѣ бунтовници, и чи, както на сѣкѣдѣ, тѣ можѣ да са зели участіе или по добръ да сѣ бѣше подбуждателити на тоя движеніе, нѣ то ва което незнаими и което ни оцудва, е какъ тия важни вѣстници си дозволѣватъ да кльветятъ единъ народъ на когото непознаватъ нѣ само историческіятъ животъ, нѣ билъ и днешното му положеніе, нѣравити му, обичаити му и кроткото му обхожденіе?

Нѣй, както познавами съвършено добръ народътъ си, отбласвами силно кльветити които тия вѣстници искатъ да стоварятъ на народътъ ни за полза на други народи.

СЪРБИЯ.

Писмата които прѣйхми отъ Сърбіа ни извѣстѣватъ чи въпросътъ за възнагражденіето на мисюльманскити евѣ-сѣйби са веки конечно сключилъ. Сърбското правителство прѣло цифрата отъ деветъ миліона гроша които Високата порта бѣше понскало на врѣмето. Колкото за въпросътъ на гробищата, мисюльманити ще заравятъ умрѣлити си и ще ги носятъ въ калетата. Дѣто ще са кажи тия мѣста нѣма веки да обезпокояватъ никого. Сърбското правителство отказало да иска развалата на Джаминти.

ГРЪЦИЯ.

Пишатъ ни отъ Атина чи колкото повече европейскити държави са трудятъ да турятъ въ наредба грѣцкото царство, толкъсъ повече Елленити са показуватъ хладнокрѣвни къмъ тѣхъ и развалѣтъ това дѣто тѣ правятъ за тѣхно добро. Кореспондентитъ ни са чуди съсъ тая неблагодарностъ на Гръцити. Днесъ Еллада, казува той, е раздѣлена на двѣ партіи: едната иска република, другата задържаніето на царъ Георгія. И тѣ сами не знаатъ какво искатъ: тѣ испидиха Отона ушъ за добро; нѣ сега тѣ станали пишманъ и много Елленити желатъ да го зематъ пакъ за царъ. Нѣ то мина веки.

Кореспондентитъ ни притуря чи ако имаше едно най малко зрънце на благоразуміе въ главити на Гръцити, царството имъ не щеше да стигни на тоя халъ. Тѣ щѣха да упазятъ и славата и симпатіята на прѣдѣлитъ си. Нѣ съсъ свонти бѣлнуванія, предразсѣдки и революціи какво направиха? направиха Европа да прави разлика помежду ветхити Гръци и днешнити.

Единъ пріятель ми казуваше онзи день

чи Гръкити сѣ тѣжмели да са съгласятъ помежду си за да правятъ оппозиція на сегашната династіа. Читатели, видители какво нѣщо сѣ Гръкити!

СЪКАКВИ НѢЩА И НОВИНИ.

— По царска заповѣдъ Мехмедъ Руждипаша, напръшенъ главенъ управитель на сирійскіятъ Вилаятъ са наименова министръ на Евкавѣтъ.

— Мухлисъ-паша, напръшенъ директоръ на неправити данѣци, са наименова главенъ управитель на сирійскіятъ Вилаетъ и са въскачи на чинѣтъ Ве зиръ и Мю ширъ

— Кіамиль-ефенди, министръ на общенародното просвѣщеніе са наименова векилъ на министерството ва Евкавѣтъ.

— Меджидъ-ефенди, членъ отъ Великіятъ Съветъ са наименова директоръ на неправити данѣци.

— Феридъ-ефенди, напръшенъ министръ на Евкавѣтъ са наименова членъ отъ Великіятъ Съветъ.

— До сега извъредната комисія за спомоществованія на изгорѣлитъ отъ 25 Августъ събра 3,253,697.

— Австрійскіятъ посланикъ пристигна вчера въ градътъ ни.

— Една телеграфическа депеша отъ Букурешъ извѣстѣва чи Куза-бей, по слѣдствіе на една настинка, падналъ тежко боленъ на седмъ Октомвріа (н. с.)

— Научавами са чи двама богати Гръци, Зарифи и Костантиниди, рѣшили сега скоро да испроводятъ съсъ разносити си въ Атина и въ Европа двама ученика отъ голѣмото училище въ Фенеръ дѣто да довършатъ научити си.

Нѣй са радувами за тая благородна постѣпка на Гръцити. Нѣ нѣй бѣхми са радували още повече ако бѣхми видѣли една такава постѣпка и въ нашити Българи чорбаджии.

— Сѣдбонти не станали тая година въ Австріа по причина на голѣмата суша.

— Научавами са чи тия дни избухнали въ Салоникъ два голѣми пожара. Загубити биле голѣми. Началството турило голѣма енергіа за да го накал.

— Извѣстѣватъ чи распрята която са бѣше поддигнала помежду патрикѣтъ и миренити членови отъ смѣсеніятъ съветъ са уталожила. Тия послѣднити сѣ извинили и искали прошка отъ патрикѣтъ. Патрикѣтъ ги простиалъ, и за сѣданіята на смѣсената комисія, които бѣха приврѣмено прѣкъснати, ще са зафанатъ сега скоро.

— Вчера доди единъ новъ вапоръ отъ Инглитера за компаніята Ширетъ-Харіе. Тоя вапоръ носи името Су л т а н і е.

— Научавами са чи давѣята на Н. П. Г-на Пансія, Братчански владѣща, са разгѣдала въ патриаршіята. Рѣшило са веки да си отиди на епархіята (!) Колкото за даваджити му патриаршіята ги приканила да отидѣтъ да цаунѣтъ рѣка на Г-на Пансія и да са примирятъ помежду си братски; отишле ли сѣ и ще идатъ ли нѣй незнаими.

— Научавами са чи компаніята на желѣзнитъ пѣтъ до Варна рѣшила да продѣлѣи тоя желѣзенъ пѣтъ до Букурешъ презъ Гюргево. Единъ трактатъ са подписалъ веки помежду управительтъ на тая компанія и ромѣнското правителство.

— Лордъ Мюнсъ, посланикъ на Н. Ц. В. Викторія, пристигна онзи день въ градътъ ни.

— Н. Ц. В. Султанътъ благоизволи да подарѣи на Даутъ-паша управитель въ Либаѣи една сабя добръ накинена и които Н. Ц. В. е носилъ самъ нѣколко пѣти.

— Джериден Хавадѣи обнародува единъ уставъ отъ 38 члена относително за основаніето на една малка пощица която да раздава писмата изъ цѣлъ Цариградъ. Въ тоя уставъ са излагатъ условіята на отстъпката на тоя предприятие.

— Една телеграмма дошла во Левантъ Хералдъ извѣстѣва чи холерата са появила въ Паришъ.

Отговорникъ Никола Геновичъ.